

**Raport
z działalności**
Narodowego
Instytutu
Muzeów
2025

Raport
z działalności
Narodowego
Instytutu
Muzeów
2025

Raport z działalności

Narodowego
Instytutu
Muzeów

2025

© Copyright by: **Narodowy Instytut Muzeów**
ul. Topiel 12, 00-342 Warszawa
www.nim.gov.pl

ISBN 978-83-64889-77-6

Projekt graficzny i skład: **Syfon Studio**

Narodowy Instytut Muzeów
Warszawa 2026

Spis treści

●	<u>Słowo wstępne</u>	7
①	<u>Dyrekcja</u>	13
②	<u>Rada Programowa</u>	15
③	<u>Wyznaczanie i upowszechnianie standardów</u>	17
④	<u>Sieciowanie muzeów</u>	31
⑤	<u>Działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa polskich muzeów i ich zbiorów</u>	43
⑥	<u>PANOPTIKUM - centrum kompetencji dla muzeów</u>	47
⑦	<u>Współpraca</u>	50
⑧	<u>Dotacje</u>	54
⑨	<u>NIM w liczbach</u>	56
⑩	<u>Struktura organizacyjna i dane kontaktowe</u>	58

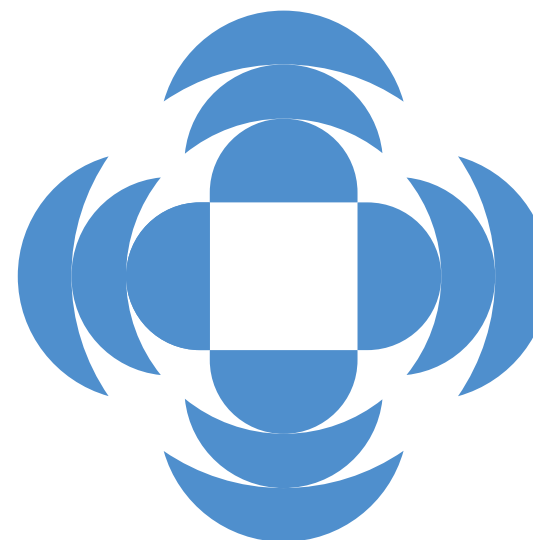
Słowo wstępne

Szanowni Państwo

2025 r. zamyka trzeci rok działalności Narodowego Instytutu Muzeów – okres intensywnej pracy, budowania relacji oraz wzmacniania kompetencji całego środowiska muzealnego. Był to czas szczególny: naznaczony niepewnością, dynamicznymi zmianami oraz wyzwaniem, które w istotny sposób wpływały na funkcjonowanie instytucji kultury. Tym bardziej warto podkreślić, jak wiele udało się wspólnie osiągnąć.

W latach 2023–2025 Narodowy Instytut Muzeów konsekwentnie realizował swoją misję wspierania i rozwoju muzealnictwa w Polsce. W tym okresie przeszkoliliśmy łącznie ponad dwa tysiące muzealników z Polski i z Ukrainy, odpowiadając na realne potrzeby środowiska i zmieniające się warunki pracy. Przygotowaliśmy także liczne konferencje i spotkania branżowe, a nowe formaty – takie jak spotkania małych muzeów czy konferencja muzeów rejestrowanych – cieszą się rosnącym zainteresowaniem i zaangażowaniem środowiska.

Nieustannie rozwijamy działalność analityczną i badawczą. Choć wskutek ograniczeń finansowych zmuszeni byliśmy zawiesić niektóre projekty, takie jak MUZEOMETR czy DECORUM, kontynuujemy badania statystyki publicznej, które pozwalają coraz trafniej diagnozować kondycję sektora. Równolegle wzmacniamy bezpieczeństwo zbiorów publicznych – we współpracy z muzealnikami z Ukrainy, bazując na niemal czterdziestu latach doświadczeń naszej instytucji, opracowaliśmy nowoczesne wytyczne dla muzeów na czas kryzysu i wojny. Zyskują one uznanie ekspertów międzynarodowych, a rosnąca liczba opinii i lustracji w tym zakresie potwierdza, że ochrona dziedzictwa pozostaje jednym z kluczowych wyzwań współczesnego muzealnictwa.

Jednym z największych wyzwań, a zarazem najważniejszych osiągnięć Instytutu było zbudowanie PANOPTIKUM – centrum kompetencji dla muzeów. W mijającym roku, zgodnie z harmonogramem, odebraliśmy gotowy budynek od generalnego wykonawcy. To przedsięwzięcie, oparte na najlepszych światowych wzorcach, stanowi odpowiedź na realne potrzeby sektora.

PANOPTIKUM to nie tylko nowoczesna infrastruktura magazynowa, lecz przede wszystkim kompleksowe zaplecze eksperckie: pracownie konserwatorskie, digitalizacyjne, przestrzenie edukacyjne i szkoleniowe oraz miejsce współpracy środowiska. Już na etapie realizacji projekt ten zyskał uznanie międzynarodowe jako modelowe rozwiązanie wspierające rozwój kompetencji muzealnych, bezpieczeństwo zbiorów oraz transformację cyfrową instytucji kultury. Dzięki pozyskaniu środków z programu FEnKS możliwe będzie dokończenie inwestycji i pełne wyposażenie obiektu, a udostępnienie szerokiego wachlarza usług planowane jest na 2027 r.

Ważnym elementem naszej aktywności pozostaje integracja środowiska oraz promocja dobrych praktyk. Konkursy organizowane przez Instytut cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem – w ciągu trzech lat zgłoszono do nich ponad 900 projektów, a wyróżniono i nagrodzono łącznie 119 muzeów. Rozwijamy również nowe formy komunikacji. Podcast „Muzealnicy mówią” stał się przestrzenią wymiany doświadczeń i refleksji nad współczesnym muzealnictwem.

2025 r. przyniósł także wyraźny sukces w obszarze działalności wydawniczej. W czasopiśmie „Muzealnictwo”, po zmianie składu redakcji, wdrożono zmiany podnoszące jego poziom merytoryczny i międzynarodową rozpoznawalność. Ich efektem jest znaczący wzrost liczby publikacji, większa obecność autorów zagranicznych oraz rosnące zainteresowanie środowiska. Czasopismo umacnia swoją pozycję jako ważne forum refleksji nad współczesnym muzealnictwem.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że wszystkie te działania były realizowane w wymagających warunkach – przy rosnącej presji ekonomicznej,

zmieniającym się otoczeniu prawnym oraz konieczności reagowania na sytuacje kryzysowe. W tym kontekście nie do przecenienia jest rola Rady Programowej pod przewodnictwem prof. Jacka Lohmana i prof. Marzeny Szmyt. Jej konsekwentne wsparcie, strategiczne spojrzenie oraz autorytet ekspercki stanowiły dla Instytutu ważny punkt odniesienia, pomagając wyznaczać kierunki rozwoju i podejmować odpowiedzialne decyzje.

Narodowy Instytut Muzeów pozostaje instytucją rozwijającą się – wraz z poszerzaniem zakresu działań rosną kompetencje Zespołu oraz jego liczebność. Tworzą go dziś specjaliści z coraz szerszego spektrum dziedzin muzealnych, których wiedza, doświadczenie i zaangażowanie pozwalają skutecznie mierzyć się z wyzwaniami współczesności.

To dzięki ich pracy możliwe jest nie tylko stabilne funkcjonowanie Instytutu, lecz także realne podnoszenie jakości działań całego sektora muzealnego w Polsce.

Dziękuję wszystkim, którzy współtworzą tę zmianę – w szczególności pracownikom Narodowego Instytutu Muzeów, członkom Rady Programowej kadencji 2023–2025, a także muzealnikom, partnerom, ekspertom oraz publiczności muzealnej. Osiągnięcia ostatnich trzech lat pokazują, że nawet w trudnych okolicznościach możliwy jest trwały rozwój, oparty na współpracy, zaufaniu i konsekwencji działania

dr Paulina Florjanowicz

Dyrektor Narodowego Instytutu Muzeów

Szanowni Państwo

Miniony rok był okresem wyjątkowych osiągnięć dla Narodowego Instytutu Muzeów (NIM), stanowiąc istotny krok naprzód w realizacji naszej misji – wspierania, podnoszenia kompetencji i zabezpieczania przyszłości polskiego sektora muzealnego.

Zakończenie budowy PANOPTIKUM – centrum kompetencji dla muzeów, oddziału Narodowego Instytutu Muzeów w Lesznowoli stanowi przedsięwzięcie przełomowe. Kompleks, zaprojektowany jako narodowy kapitał o strategicznym znaczeniu, odzwierciedla najwyższe współczesne standardy w zakresie opieki nad zbiorami, zrównoważonego rozwoju i wartości społecznej.

Jego układ maksymalizuje wykorzystanie przestrzeni magazynowej przy zachowaniu najwyższych standardów środowiskowych, zapewniając długoterminową ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego na światowym poziomie.

Zrównoważony rozwój środowiskowy pozostaje priorytetem Narodowego Instytutu Muzeów. Nowy obiekt realizuje to zobowiązanie dzięki energooszczędnemu projektowi, inteligentnym systemom kontroli środowiska oraz perspektywicznej zrównoważonej eksploatacji.

Dzięki wsparciu finansowemu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pełnego wyposażenia wnętrza magazynu możliwe będzie zainstalowanie nowoczesnych systemów regałowych, wyposażenie pracowni konserwatorskich w zaawansowane technologie oraz stworzenie specjalistycznych chłodni dla najbardziej wrażliwych materiałów. Społeczność muzealna, profesjonaliści i partnerzy wykazali duże zainteresowanie potencjałem PANOPTIKUM. Realizacja tego projektu przybliży Narodowy Instytut Muzeów do stworzenia światowej klasy centrum w zakresie opieki nad zbiorami, ich udostępniania i angażowania publiczności, a także do podnoszenia standardów całego polskiego sektora muzealnego.

Poza tym projektem NIM w ubiegłym roku konsekwentnie realizował swoją podstawową misję, wspierając muzea w całym kraju. Wsparliśmy ponad sto instytucji poprzez nasze programy grantowe, zapewniając pomoc w zakresie zakupu obiektów i potrzeb konserwatorskich. Równocześnie kształciliśmy nową generację muzealników w ramach rozwijanych inicjatyw edukacyjnych, podnosząc kompetencje w obszarach takich jak umiejętności cyfrowe, bezpieczeństwo prewencyjne, zarządzanie czy współpraca z lokalnymi społecznościami.

W odpowiedzi na geopolityczną niepewność w Europie kontynuowaliśmy upowszechnianie zaleceń dla muzeów w zakresie przygotowania do sytuacji kryzysowej i wojny, w tym w ramach polskiej Prezydencji w Radzie UE oraz podczas Konferencji Generalnej ICOM w Dubaju. Dokument ten, przygotowany przez pracowników Instytutu we współpracy z krajowymi i międzynarodowymi ekspertami, stał się niezbędnym narzędziem ochrony zbiorów, bezpieczeństwa i utrzymania ciągłości działań instytucji muzealnych w okresie niestabilności, potwierdzając rosnącą rolę NIM w kształtowaniu dobrych wzorców i praktyk kulturowych.

Żadne z tych osiągnięć nie byłoby możliwe bez zaangażowania członków Rady Programowej Narodowego Instytutu Muzeów, wszystkich jego pracowników i wspierających instytucji. Szczególne podziękowania kieruję do dyrektora Instytutu dr Pauliny Florjanowicz, której przywództwo, doświadczenie i pełne zaangażowanie pozwalają NIM kształtować silną i zintegrowaną przyszłość polskich muzeów

Prof. Jack Lohman

Komandor Orderu Imperium Brytyjskiego

Przewodniczący Rady Programowej Narodowego Instytutu Muzeów

Dyrekcja Narodowego Instytutu Muzeów

dr Paulina Florjanowicz

Dyrektor

Archeolog, ekspert w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym. Absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, doktorat uzyskała w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN. Od 2023 r. dyrektor Narodowego Instytutu Muzeów (d. Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów), w latach 2016–2022 dyrektor Departamentu Dziedzictwa Kulturowego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, odpowiedzialna za nadzór nad muzeami i politykę pamięci. Współautor i główny koordynator PW „Niepodległa” (2017–2022).

Od dwudziestu lat związana zarówno z organizacjami pozarządowymi (m.in. Fundacja im. Stefana Batorego w latach 2001–2003), jak i instytucjami publicznymi sektora kultury (m.in. Narodowe Centrum Kultury, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Narodowy Instytut Dziedzictwa – dyrektor w latach 2011–2013).

Katarzyna Zielonka-Kořtońska

Zastępcą dyrektora ds. wiedzy o muzeach
(W 2025 r. nieobecność usprawiedliwiona.)

Historyk sztuki, ekspert w zakresie zarządzania zbiorami muzealnymi ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystywania nowych technologii w tej dziedzinie. Absolwentka Uniwersytetu Gdańskiego i Uniwersytetu Wrocławskiego. Z Narodowym Instytutem Muzeów związana od 2012 r., a od 2020 r. pełni funkcję zastępcy dyrektora. Wcześniej pracowała w Narodowym Muzeum w Gdańsku (główny inwentaryzator w latach 2008–2012). W Instytucie odpowiada za obszary dotyczące dokumentacji i bezpieczeństwa konserwatorskiego zbiorów, programów wsparcia finansowego, statystyki i parametryzacji muzeów.

Bartosz Skaldawski

Zastępcą dyrektora ds. współpracy z muzeami

Archeolog, ekspert w sprawach zarządzania dziedzictwem i potencjału rozwojowego dziedzictwa kulturowego. Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2022 r. zastępcą dyrektora Narodowego Instytutu Muzeów. Wcześniej wiele lat związany z Narodowym Instytutem Dziedzictwa (dyrektor w latach 2018–2021). Współautor Narodowego Programu Ochrony Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Brał udział w pracach nad założeniami i treścią Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014–2017. W Narodowym Instytucie Muzeów odpowiada za obszar bezpieczeństwa zbiorów publicznych, projekty edukacyjno-promocyjne muzeów, szkolenia dla muzealników i szeroko rozumianą współpracę, także z organizatorami muzeów.

Rada Programowa Narodowego Instytutu Muzeów kadencji 2023–2025

Bartosz Bartyzel

Rzecznik prasowy i kierownik Biura Prasowego Muzeum Auschwitz. Absolwent politologii i stosunków międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Andrzej Betlej

Historyk sztuki, profesor nauk humanistycznych, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego. W latach 2016–2019 był dyrektorem Muzeum Narodowego w Krakowie. Dyrektor Zamku Królewskiego na Wawelu – Państwowych Zbiorów Sztuki.

Dorota Folga-Januszewska

Historyk sztuki, muzeolog, krytyk. Profesor Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, wicedyrektor Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.

Jacek Friedrich

Historyk sztuki, muzealnik. Profesor w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego, wcześniej asystent w tej placówce, związany z nią od początku jej istnienia.

bp Michał Janocha

Biskup pomocniczy warszawski, historyk sztuki, teolog, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, przewodniczący Rady ds. Kultury i Dziedzictwa Kulturowego Konferencji Episkopatu Polski.

Wojciech Kucharski

Historyk i archeolog, doktor habilitowany nauk humanistycznych, wykładowca w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, zastępca dyrektora ds. naukowych we wrocławskim Ośrodku „Pamięć i Przyszłość”.

Jack Lohman

(przewodniczący Rady)

Profesor, historyk sztuki, w latach 1999–2002 dyrektor Muzeów Narodowych RPA, 2002–2012 dyrektor Museum of London, 2012–2021 dyrektor Królewskiego Muzeum Kolumbii Brytyjskiej. Światowej klasy specjalista w dziedzinie muzeów.

Karol Nawrocki

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Absolwent Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego, doktor nauk humanistycznych, społecznik. W latach 2021–2025 prezes Instytutu Pamięci Narodowej, 2017–2021 dyrektor Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

Marzena Szmyt

(wiceprzewodnicząca Rady)

Archeolog, profesor na Wydziale Archeologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, dyrektor Muzeum Archeologicznego w Poznaniu.

Wyznaczanie i upowszechnianie standardów

Do zakresu działalności Narodowego Instytutu Muzeów należy m.in. wyznaczanie i upowszechnianie standardów oraz dobrych praktyk w dziedzinie muzealnictwa i ochrony zbiorów. Wypełniając to zadanie, Instytut w 2025 r. kontynuował prace w ramach programu statystyki publicznej GUS. Pracownicy NIM przeprowadzili badanie „Zarządzanie zbiorami”, którego wyniki, ujęte w przejrzystą formę raportu w językach polskim i angielskim, opublikowaliśmy na stronie internetowej Instytutu. O szczegółach badania piszemy poniżej. Wiedzą i doświadczeniem w zakresie statystyki muzealnej dzieliliśmy się także z innymi instytucjami, opracowując tematy m.in. dla Narodowego Centrum Kultury („Rocznik Kultury Polskiej 2025”). Nie zapomnieliśmy ponadto o międzynarodowej wymianie doświadczeń. W zeszłym roku wzięliśmy udział w spotkaniu plenarnym European Group on Museum Statistics (EGMUS) w Pradze, podczas którego pracownicy NIM wygłosili referat na temat digitalizacji zbiorów.

W 2025 r. Narodowy Instytut Muzeów kontynuował działania upowszechniające metodę porządkowania RE-ORG, która powstała z myślą o poprawie warunków przechowywania muzealiów w istniejących już przestrzeniach magazynowych, bez konieczności planowania i budowania nowych pomieszczeń. Narodowy Instytut Muzeów na mocy porozumienia podpisanego z Muzeum Narodowym w Poznaniu pracuje przy wdrożeniu metodologii organizacji magazynów muzealnych. W ubiegłym roku zorganizowaliśmy m.in. spotkanie informacyjne adresowane do muzealników z całej Polski, podczas którego przedstawione zostały główne założenia metody RE-ORG, jej zalety i efekty jej wprowadzania w różnych instytucjach. Spotkanie zostało przeprowadzone w formule online, a wzięło w nim udział 75 osób z 24 instytucji.

NIM pełnił również rolę Centrum Kompetencji ds. digitalizacji muzealiów w ramach programu rządowego Kultura cyfrowa 2025, oferując m.in. wsparcie szkoleniowe dla beneficjentów programu oraz bieżące konsultacje w zakresie digitalizacji. W 2025 r. do archiwizacji przyjęliśmy materiały od 18 beneficjentów wytworzone w ramach projektów dofinansowanych z programu. Przedstawiciel Centrum Kompetencji wziął udział w pracach grupy roboczej przy Ministerstwie

Kultury i Dziedzictwa Narodowego ds. opracowania wspólnego standardu dla dokumentacji wizualnej 2D dla sektora dziedzictwa. Opublikowaliśmy ponadto dokument pt. „Poziomy zaawansowania procesu cyfryzacyjnego w muzeach i innych instytucjach kultury. Schemat samooceny”, który jest dostępny na stronie internetowej NIM. Zapraszamy do czytania!

Narodowy Instytut Muzeów realizuje prace powierzone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotyczące uzgadniania projektów regulaminów i statutów muzeów. Bierze także udział w procedurze przyznawania tzw. immunitetu muzealnego. W 2025 r. sporządziliśmy 23 opinie do projektów statutów i regulaminów muzeów (17 statutów i 6 regulaminów), rozpatrzyliśmy też 23 wnioski o immunitet muzealny na 4 wystawy z 3 muzeów.

NIM jest instytucją zarządzającą programem rządowym z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego Wspieranie działań muzealnych. Od 2020 r. Instytut prowadzi własny program grantowy Rozbudowa zbiorów muzealnych, a od 2023 r. – program Izby Pamięci. Pracownicy Instytutu przeprowadzają procedury oceny wniosków składanych do programów, koordynują pracę zespołów sterujących oceniających wnioski oraz nadzorują i kontrolują dofinansowane zadania. W 2025 r. przeprowadziliśmy konkursy we wspomnianych programach, przyznając 66 dotacji w ramach Wspierania działań muzealnych 2025 i 30 dotacji w dwóch naborach programu Rozbudowa zbiorów muzealnych 2025. Ponadto zawarliśmy umowy z 9 beneficjentami drugiego etapu programu Izby Pamięci oraz prowadziliśmy obsługę tych projektów. O szczegółach piszemy w kolejnej części niniejszego raportu, a zestawienie wszystkich dotacji zamieściliśmy na końcu.

Pracownicy Narodowego Instytutu Muzeów regularnie aktualizują „Przegląd konkursów dotacyjnych” oraz poradnik „Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działalność muzeów”. Publikacje te znajdują Państwo na naszej stronie internetowej. Zapraszamy także do zapoznania się z bazą studiów skierowanych do muzealników i osób związanych z muzealnictwem.

W ramach wspierania rozwoju kadr muzealnych NIM przygotował ofertę dydaktyczną – w zeszłym roku przeprowadziliśmy 16 szkoleń, łącznie 31 dni szkoleniowych, w których uczestniczyło 417 pracowników polskich muzeów. Narodowy Instytut Muzeów współpracował przy organizacji szkoleń z następującymi muzeami: Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie, Narodowym Muzeum Morskim w Gdańsku, Muzeum Okręgowym w Toruniu, Muzeum Etnograficznym im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu oraz z Muzeum Podlaskim w Białymstoku.

Przeprowadziliśmy badanie potrzeb szkoleniowych pracowników polskich muzeów, opracowane przez NIM we współpracy z Instytutem Badania Organizacji Kultury, w celu dostosowania i polepszenia oferty szkoleniowej Instytutu. W badaniu wzięło udział 821 respondentów. Badanie zrealizowano za pomocą ankiety wspomaganej komputerowo (CAWI) z wykorzystaniem narzędzia

MS Forms. Na podstawie badania opracowano raport pt. „Analiza potrzeb w zakresie podnoszenia kompetencji kadr muzealnych w Polsce”.

W zakresie współpracy z organizatorami w 2025 r. zorganizowaliśmy w Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu spotkanie konsultacyjne z dyrektorami wydziałów kultury urzędów marszałkowskich (współorganizatorem spotkania był Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego). Nawiązaliśmy także współpracę ze Związkiem Powiatów Polskich oraz Forum Dziedzictwo i Rozwój. W Muzeum Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie podczas spotkania dyrektorów muzeów, dla których organizatorem jest marszałek województwa mazowieckiego, dyrektor NIM dr Paulina Florjanowicz przedstawiła możliwości wsparcia finansowego dla muzeów w ramach Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz programów własnych NIM, poinformowała o konkursach i szkoleniach organizowanych przez Instytut oraz zaprezentowała PANOPTIKUM, oddział Instytutu w Lesznowoli, a także możliwości współpracy.

Zachęcamy Państwa również do zapoznania się z działalnością wydawniczą Narodowego Instytutu Muzeów. W 2025 r. ukazał się kolejny, już 66., tom rocznika naukowego „Muzealnictwo”. Cały czas wydajemy także czasopismo „Cenne, Bezczne, Utracone”, które jest jedynym w Polsce czasopismem poświęconym sprawom rewindykacji i restytucji utraconego dziedzictwa narodowego.

Chcielibyśmy zwrócić Państwa uwagę na podcasty NIM. „Muzealnicy Mówią” to seria rozmów z muzealnikami, którzy opowiadają o swojej pracy, między innymi o projektach wystawienniczych, edukacyjnych, konserwatorskich czy wydawniczych. Rozmawiamy o publiczności, wyzwaniach, a także zmianach zachodzących w polskim muzealnictwie. Wywiady przeprowadza Martyna Kliks – historyczka sztuki i niderlandystka, autorka podcastu „Gablotki” o muzeach i kolekcjach sztuki. Podcasty są dostępne na różnych platformach streamingowych: Spotify, Apple Podcasts oraz YouTube, co czyni je łatwo dostępnymi dla szerokiej publiczności.

Na początku 2025 r. Narodowy Instytut Muzeów w ramach kolejnej edycji projektu Statystyka muzeów przeprowadził badanie „Zarządzanie zbiorami”. Wzięło w nim udział 446 muzeów (731 wraz z oddziałami), w tym 321 muzeów będących instytucjami kultury (603 wraz z oddziałami) oraz 125 muzeów niebędących instytucjami kultury (128 wraz z oddziałami).

Celem pomiaru było zidentyfikowanie informacji dotyczących polityk i procedur związanych ze zbiorami, zatrudnieniem, ewidencją i katalogowaniem muzealiów, kontrolą dokumentacji, ruchem muzealiów, digitalizacją oraz konserwacją zbiorów. W wyniku opracowania zebranych danych powstał raport „Zarządzanie zbiorami 2021–2024”. Z analizy danych empirycznych wynika, że w badanej grupie muzeów będących instytucjami kultury 55,9% posiadało politykę gromadzenia zbiorów w formie pisemnej (N=320), a 69,7% prowadziło działania digitalizacyjne. Prace konserwatorskie realizowało 82,2% muzeów (N=320), natomiast 85% instytucji deklarowało użyczenie lub wypożyczenie obiektów innym podmiotom (N=319). W strukturze zbiorów najczęściej występowały dokumenty drukowane, pisane ręcznie lub maszynowo (94,1%), artefakty kulturowe (91,9%) oraz dzieła sztuki (89,7%) (N=320).

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowy Instytut Muzeów są współautorami tematu badawczego *Obiekty i działalność instytucji kultury* (symbol: 1.28.01) realizowanego w ramach Programu badań statystycznych statystyki publicznej w obszarze *kultura*. Badanie pn. „KK-3 – ankieta dotycząca statystyki muzeów” zostało uwzględnione w statystyce publicznej począwszy od Pbssp na 2022 r., tym samym stało się obligatoryjne dla muzeów wpisanych do wykazu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Program badawczy ze względu na swoją specyfikę jest realizowany corocznie, jednak w podziale na cztery obszary powtarzane w cyklu czteroletnim (Infrastruktura i bezpieczeństwo KK-3 IB – Pbssp 2022, następnie 2026; Organizacja i zarządzanie

KK-3 OZ – Pbssp 2023, następnie 2027; Zarządzanie zbiorami KK-3 ZZ – Pbssp 2024, następnie 2028; Działalność upowszechniająca KK-3 DU – Pbssp 2025, następnie 2029).

**Pochodzące z pomiaru dane są
poddawane analizom, dzięki czemu
możliwe jest wypracowywanie
adekwatnych metod i technik
wspierania muzeów.**

Efektom analizy gromadzonych danych są także publikacje o charakterze upowszechniającym i naukowym wydawane cyklicznie przez Narodowy Instytut Muzeów (przygotowywane we współpracy z ekspertami). Wersje elektroniczne publikacji znajdują się na stronie internetowej Instytutu oraz na stronie projektu Statystyka muzeów.

Program wsparcia finansowego

Program rządowy Wspieranie działań muzealnych

W 2025 r. w ramach zarządzanego przez Narodowy Instytut Muzeów programu rządowego Wspieranie działań muzealnych przeprowadzono nabór w ramach dwóch obszarów tematycznych: Wystawy i katalogi oraz Konserwacja zbiorów. Do oceny wpłynęło 245 wniosków. Na realizację zadań w tej edycji zaplanowano łączny limit wydatków w wysokości 7,3 mln zł, co pozwoliło na dofinansowanie ponad 60 projektów wyróżniających się wysoką wartością merytoryczną i innowacyjnością. Dzięki wsparciu dofinansowane instytucje mogły wdrożyć nowoczesne standardy opieki nad kolekcjami oraz zrealizować ambitne przedsięwzięcia upowszechniające dziedzictwo narodowe.

W obszarze ochrony zbiorów wykonano m.in. konserwację ratunkową unikatowych inkunabułów w bibliotece OO. Bernardynów w Krakowie, rękopisów w bibliotekach diecezjalnych w Pelplinie i Sandomierzu oraz cennych dokumentów pergaminowych Krakowskiej Kapituły Katedralnej na Wawelu. Prace konserwatorskie objęły także obiekty wielkogabarytowe, w tym samolot PZL-106AR Kruk w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, maszyny poligraficzne w Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju oraz kolekcję wiejskiego transportu konnego w Muzeum Etnograficznym w Toruniu. Ważnym elementem było przywrócenie blasku asamblażom Maksymiliana Kasprowicza w Muzeum Miasta Gdyni, rzeźbom sakralnym w Muzeum Ziemi Lubuskiej oraz kolekcji witraży w Muzeum Architektury we Wrocławiu. Równolegle doposażono pracownie konserwatorskie, m.in. pracownię analiz molekularnych i bank DNA w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu, stworzono nową pracownię konserwatorską w Muzeum Okręgowym Ziemi Kaliskiej oraz zakupiono specjalistyczny sprzęt dla Muzeum Współczesnego Wrocław i Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

W nurcie wystawienniczym zmodernizowano wystawy stałe w Muzeum Bursztynu w Gdańsku, Muzeum Warszawskiej Pragi oraz w Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze. Zorganizowano liczne wystawy czasowe,

foto: Muzeum Kinematografii w Łodzi

foto: Muzeum Kinematografii w Łodzi

w tym: „Muminki: drzwi są zawsze otwarte” w Muzeum Kinematografii w Łodzi, „Pieniądze Piastów” w Muzeum Miedzi w Legnicy, „Alicja Wyszogrodzka” w Muzeum Miasta Gdyni oraz „Miasto zwierząt” w Muzeum Krakowa. Ofertę edukacyjną uzupełniły projekty wydawnicze, takie jak katalogi zbiorów w Muzeum Regionalnym w Jaśle i Centrum Nauki, Kultury i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu.

Efekty programu Wspieranie działań muzealnych potwierdzają jego kluczową rolę w wyrównywaniu dostępu do środków na działalność statutową dla podmiotów o różnej skali i strukturze organizacyjnej.

Zarządzanie zbiorami muzealnymi Spectrum – standard zarządzania zbiorami

Spectrum to brytyjski standard zarządzania zbiorami muzealnymi, który został opracowany w oparciu o fachową wiedzę i doświadczenie muzealników. Przeznaczony jest dla wszystkich muzeów, bez względu na wielkość i typ posiadanych przez nie zbiorów, oraz dla innych instytucji i organizacji, które zarządzają własnymi kolekcjami. Obecnie Spectrum uznawane jest na świecie za wiodący standard zarządzania zbiorami, a na jego tłumaczenie i publikację udzielono licencji w ponad 100 krajach. W 2025 r. pracownicy Narodowego Instytutu Muzeów kontynuowali prace nad tłumaczeniem na język polski najnowszej wersji standardu (Spectrum 5.1). Zaktualizowany dokument, składający się z dwóch tomów obejmujących procedury Spectrum oraz szczegółowe wymagania informacyjne standardu, został opublikowany pod koniec roku.

Zielony Protokół Bizot

W 2023 r. Grupa Bizot opublikowała zaktualizowany Zielony Protokół Bizot – ważny dokument zawierający zalecenia dotyczące m.in. regulacji warunków klimatu w muzeach. Najnowsza wersja Protokołu została wzbogacona o dwa podręczniki, w których znalazły się wskazówki dotyczące wdrażania zaleceń Protokołu w praktyce oraz zalecenia dotyczące ekologicznych rozwiązań dla transportów muzealnych.

NIM, we współpracy ze specjalistami w zakresie konserwacji i prewencji konserwatorskiej, podjął się tłumaczenia treści Protokołu i towarzyszących mu podręczników. Polska wersja dokumentu została opublikowana w połowie ubiegłego roku na stronie internetowej Instytutu.

Szkolenia realizowane przez Narodowy Instytut Muzeów

W 2025 r. Instytut kontynuował swoją działalność szkoleniową. Jest to jedna z ustawicznych form eksperckiego wsparcia środowiska muzealnego, służąca rozwojowi i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych. Odbiorcami oferty szkoleniowej NIM są przede wszystkim pracownicy muzeów w rozumieniu ustawy o muzeach, zwłaszcza muzeów o uzgodnionym z ministrem właściwym do spraw kultury i dziedzictwa narodowego statucie bądź regulaminie. W szkoleniach uczestniczą również pracownicy innych instytucji kultury przechowujących dobra kultury, pracownicy obiektów zabytkowych oraz przedstawiciele firm projektujących, instalujących i konserwujących systemy zabezpieczeń w obiektach. Instytut stale aktualizuje bazę przedstawicieli tychże firm, którzy ukończyli przeznaczone dla tej branży szkolenie.

W 2025 r. oferta dydaktyczna Narodowego Instytutu Muzeów objęła 16 szkoleń o otwartym naborze, stanowiących łącznie 31 dni szkoleniowych. Plan ten w swoim zakresie uwzględniał najważniejsze obszary działania muzeów, tj. zarządzanie muzeami, zarządzanie zbiorami (w tym ich dokumentację i digitalizację), bezpieczeństwo i ochronę

zbiorów, udostępnianie zbiorów, prawo w działalności muzeów oraz pozyskiwanie środków finansowych.

Szkolenia były organizowane zarówno w formie online, jak i stacjonarnej. NIM współpracował przy organizacji szkoleń stacjonarnych z następującymi muzeami: Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie, Narodowym Muzeum Morskim w Gdańsku, Muzeum Okręgowym w Toruniu, Muzeum Etnograficznym im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu oraz z Muzeum Podlaskim w Białymstoku. W ciągu minionego roku w szkoleniach NIM wzięło udział 417 uczestników.

Mając na uwadze potrzebę podnoszenia kwalifikacji przez pracowników muzeów, zaktualizowaliśmy o nabory na rok akademicki 2025/2026, opublikowany na stronie internetowej Instytutu, wykaz studiów skierowanych do muzealników i osób związanych z muzealnictwem. NIM, we współpracy z Instytutem Badania Organizacji Kultury, opracował także projekt pierwszego etapu badania potrzeb szkoleniowych muzealników w Polsce w celu dostosowania i polepszenia oferty szkoleniowej Instytutu. Następnie przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników polskich muzeów, w którym uzyskano 821 odpowiedzi. Na tej podstawie opracowano raport pt. „Analiza potrzeb w zakresie podnoszenia kompetencji kadr muzealnych w Polsce”.

Czasopismo naukowe „Muzealnictwo”

Wydawany od 1952 r. rocznik naukowy „Muzealnictwo” dokumentuje liczącą w Polsce ponad 200 lat historię polskich muzeów. Wiele miejsca poświęca również problemom aktualnym, składającym się na obserwowaną naszymi oczami codzienność muzealnictwa polskiego i światowego. „Muzealnictwo” jest periodykiem o zasięgu międzynarodowym, będącym forum wymiany myśli, dzielenia się zawodowymi doświadczeniami, miejscem prezentacji innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i legislacyjnych. Inicjatorem i pierwszym redaktorem naczelnym czasopisma był prof. Kazimierz Malinowski, znamienity historyk sztuki, filozof, muzeolog, człowiek o wszechstronnych zainteresowaniach, wybitna osobowość i indywidualność. Pierwszym wydawcą rocznika było zaś ówczesne Stowarzyszenie Historyków Sztuki. Od 2011 r. wydawcą czasopisma jest Narodowy Instytut Muzeów (do września 2023 r. działający pod nazwą Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów).

**Przez 74 lata „Muzealnictwo”
ugruntowało swoją pozycję jednego
z najważniejszych periodyków
związanych z problematyką
kulturową. W 2014 r. rozpoczęliśmy
proces nadawania rocznikowi cech
czasopisma naukowego.**

Dzisiaj „Muzealnictwo” ma 100 punktów w wykazie czasopism naukowych prowadzonym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Figuruje ponadto w licznych międzynarodowych bazach naukowych, w tym w bazie SCOPUS.

Na początku 2025 r. nowy skład kolegium czasopisma „Muzealnictwo”, pod kierownictwem redaktorów naczelnych – dr Pauliny Florjanowicz i jej zastępcy prof. SWPS dr. hab. Adama Szpaderskiego, wprowadził szereg zmian w procesie wydawniczym. M.in. zmodyfikowaliśmy układ czasopisma, dostosowując go do potrzeb branży i standardów międzynarodowych (nowe działy odpowiadające praktycznym zagadnieniom: Przegląd trendów, Studia i analizy, Głosy praktyki, Recenzje i noty). Taki układ stanowi świadome nawiązanie do tradycji „Muzealnictwa”. Wprowadziliśmy ponadto charakter tematyczny rocznika (dział Temat przewodni), wymóg struktury IMRaD w publikowanych artykułach, zgodnej ze światowym standardem układu artykułu naukowego, oraz nowy formularz recenzji, dzięki któremu otrzymujemy wyższej jakości informację zwrotną od recenzentów.

W numerze 66 (2025) czasopisma „Muzealnictwo” pojawił się również nowy format publikacyjny – wywiad lustrzany. Cykl otworzył dwugłos dyrektorów: dr. Piotra M.A. Cywińskiego z Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau i dr. Tomasza Kranza z Państwowego Muzeum na Majdanku, którzy podzielili się rozważaniami nad misją muzeów martyrologicznych w XXI wieku.

Naszym celem jest najwyższa jakość prezentowanych treści, dlatego publikowanym tekstom stawiamy wysokie wymagania metodologiczne. Wzrost jakości i różnorodności artykułów znajduje odzwierciedlenie w zainteresowaniu autorów i czytelników: w 2025 r. redakcja „Muzealnictwa” opublikowała około 72,7% więcej artykułów niż w 2024 r., a znacząco zwiększona liczba pobrań wskazuje na zapotrzebowanie na rzetelną i pogłębioną refleksję muzeologiczną.

W 2025 r. na Uniwersytecie SWPS przeprowadziliśmy też pierwszy w historii rocznika warsztat *masterclass* na temat zasad publikowania w czasopiśmie „Muzealnictwo”. Spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem kadr muzealnych i pokrewnych.

Sieciowanie muzeów

Jednym z najważniejszych zadań Narodowego Instytutu Muzeów w 2025 r. było inicjowanie i wspieranie współpracy między muzeami, ich organizatorami oraz innymi instytucjami i organizacjami. NIM podejmował liczne działania na rzecz integracji i sieciowania środowiska muzealnego. Wzmacniał kooperację muzeów, przyczyniając się do rozwoju ich działalności sprzyjającej postępowi społeczno-gospodarczemu.

Zorganizowaliśmy kolejną, 45. edycję Konkursu na Wydarzenie Muzealne Roku Sybilla 2024. Uroczyste przyznanie nagród i wyróżnień odbyło się w Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej. Wydarzeniu towarzyszyła III Konferencja Muzeów Rejestrowanych, której tematem przewodnim były innowacyjne partnerstwa.

W 2025 r. przygotowaliśmy także 4. edycję Konkursu Muzealna Książka Roku 2025. Celem konkursu jest docenienie i promocja najlepszych publikacji wydanych przez muzea. Do ubiegłorocznej edycji konkursu muzea zgłosiły 92 publikacje. Jury oceniało książki pod względem merytorycznym i dydaktycznym, harmonii estetycznej, łączącej elementy techniczne i projektowe, a także zwracając uwagę na strategię dystrybucji, promocji publikacji oraz udostępniania. Gala konkursu odbyła się w Pałacu Tyszkiewiczów-Potockich w Warszawie.

Warta podkreślenia jest współpraca Instytutu z European Museum Forum, organizatorem nagrody EMYA. W 2025 r. w Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku odbyła się konferencja połączona z galą wręczenia nagród i wyróżnień w konkursie EMYA 2025 – Europejska Nagroda Muzealna Roku 2025. Nominowano pięć muzeów z Polski: Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, Muzeum Fotografii w Krakowie, Pałac Krzysztofory – oddział

fot. Katarzyna Ploch Studio Magic

Muzeum Krakowa, Aptekę pod Łabędziem – oddział Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy oraz Muzeum Bursztynu – oddział Muzeum Gdańska. Narodowy Instytut Muzeów przed konferencją zorganizował spotkanie szkoleniowe dla przedstawicieli nominowanych muzeów. Pracownik NIM, korespondent nagrody EMYA w Polsce, był ponadto w stałej współpracy z muzeami biorącymi udział w konkursie oraz promował konkurs w polskim środowisku muzealnym. Dyrektor NIM dr Paulina Florjanowicz udzieliła organizatorom wywiadu na temat roli EMYA w rozwoju europejskiego muzealnictwa i imponującego dorobku polskich muzeów w tym zakresie. W 2025 r. minęło dziesięć lat odkąd NIM (d. NIMOZ) pełni rolę punktu kontaktowego ds. EMYA w Polsce. Pracownicy NIM aktywnie uczestniczą w pracach European Museum Forum.

Konkurs na Wydarzenie Muzealne Roku Sybilla

Konkurs na Wydarzenie Muzealne Roku Sybilla to jedno z najważniejszych i najbardziej prestiżowych wydarzeń w polskim muzealnictwie – doroczne święto środowiska muzealnego, które podsumowuje rok działalności poprzez wskazanie i nagrodzenie najbardziej wartościowych projektów: od wybitnych wystaw i znaczących inwestycji, przez działania edukacyjne, po przedsięwzięcia naukowe i realizacje konserwatorskie.

Historia konkursu sięga lat 80. XX wieku, kiedy to powstała idea ustanowienia ogólnopolskiego wyróżnienia najlepszych dokonań muzealnych. Od początku celem Sybilli było promowanie wysokich standardów pracy, wspieranie rozwoju muzeów oraz integracja środowiska. Z czasem konkurs ewoluował, odpowiadając na zmieniające się realia – zwłaszcza po 1989 r., gdy polskie muzea zaczęły dynamicznie się modernizować i otwierać na nowe formy relacji z publicznością. Dziś konkurs Sybilla, którego organizatorem od początku powstania jest Narodowy Instytut Muzeów, to silna marka, a przyznawane nagrody i wyróżnienia są dla muzeów ważnym wyznacznikiem jakości ich działania.

W 2025 r. do 45. edycji Sybilli muzea zgłosiły ponad 170 projektów, co potwierdziło ogromną aktywność i kreatywność instytucji w całym kraju. Różnorodność zgłoszeń oraz wysoki poziom ich realizacji sprawiły, że jury stanęło przed wyjątkowo trudnym zadaniem wyboru najlepszych inicjatyw. Ocena obejmowała zarówno wartość merytoryczną projektów, jak i ich przesłanie, innowacyjność oraz wpływ na odbiorców

Dyskusje jury przebiegały w atmosferze wzajemnego szacunku dla różnych perspektyw i wrażliwości. Ostatecznie nagrody zostały przyznane we wszystkich konkursowych kategoriach, a laureatem Grand Prix zostało Muzeum Gdańska za projekt *Twierdza Wisłoujście. Badania, konserwacja, adaptacja. 2018–2024*.

Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się w wyjątkowym otoczeniu przyrody i materialnych przejawów dziedzictwa kulturowego pozostających pod opieką Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, zwycięzcy Grand Prix Sybilla 2024. Wydarzenie to nie tylko uhonorowało najlepsze realizacje minionego roku, lecz także po raz kolejny podkreśliło rolę muzeów jako instytucji żywych, otwartych i aktywnie kształtujących współczesną kulturę.

Poniżej prezentujemy listę laureatów 45. Konkursu na Wydarzenie Muzealne Roku Sybilla 2024.

Grand Prix

Muzeum Gdańska

Twierdza Wisłoujście w Gdańsku. Badania, konserwacja, adaptacja. 2018–2014

Konserwacja i ochrona dziedzictwa kultury

Nagroda

Muzeum Gdańska

Twierdza Wisłoujście w Gdańsku. Badania, konserwacja, adaptacja. 2018–2014

Wyróżnienie

Muzeum Narodowe w Poznaniu i Muzeum Zamku w Gołuchowie

Zamek w Gołuchowie – konserwacja elewacji

Wyróżnienie

Muzeum Kresów w Lubaczowie

Konserwacja kilimu ze znakami kół naukowych i związków studentów Politechniki Lwowskiej z kolekcji Muzeum Kresów w Lubaczowie

34

Narodowy Instytut Muzeów

Raport z działalności

35

Edukacja		
Nagroda	 CENTRALNE MUZEUM JEŃCÓW WOJENNYCH	Pogłosy 1944. Z Warszawy do Lamsdorf
Wyróżnienie	 MUZEUM ARCHEOLOGICZNE I ETNOGRAFICZNE W ŁODZI	GRAbież w muzeum. O wojennych losach muzealnych kolekcji
Wyróżnienie	 MUZEUM HISTORII POLSKI	Otwórz się na historię! Podcasty Muzeum Historii Polski. Edycja 2024
Projekty naukowo-badawcze		
Nagroda	 MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE	4xnowoczesność
Wyróżnienie	 MUZEUM TATRZAŃSKIE IM. DRA TYTUSA CHAŁUBIŃSKIEGO W ZAKOPANEM	Lekcje z kolekcji. Ubiory ludowe w zbiorach Muzeum tatrzańskiego – projekt naukowo-wystawienniczy
Wyróżnienie	 MUZEUM POWSTANIA WARSZAWSKIEGO	Opracowanie i publikacja źródeł niemieckich do Powstania Warszawskiego
Nowe i zmodernizowane wystawy stałe		
Nagroda	 ZAMEK KRÓLEWSKI NA WAWELU – PAŃSTWOWE ZBIORY SZTUKI	Gabinet Porcelanowy
Wyróżnienie	 CENTRALNE MUZEUM WŁÓKIENICTWA W ŁODZI	Ostatnie lato
Wyróżnienie	 MUZEUM NARODOWE W POZNANIU	Nowa stała ekspozycja Galerii Sztuki Polskiej w Muzeum Narodowym w Poznaniu

Wystawy czasowe		
Nagroda	 MUZEUM II WOJNY ŚWIATOWEJ W GDAŃSKU	Las. Schronienie Ofiar – Kryjówka Zbrodni
Wyróżnienie	 MUZEUM ŁAZIENKI KRÓLEWSKIE	Sztuka dobrego myślenia. Dziedzictwo Stanisława Herakliusza Lubomirskiego
Wyróżnienie	 MUZEUM MIASTA GDYNI	W Gdyni nie pada
Inwestycje		
Nagroda	 MUZEUM CERAMIKI	Pałac, park, garncarnia – ochrona, prezentacja i promocja ceramiki bolesławieckiej
Wyróżnienie	 MUZEUM TATRZAŃSKIE IM. DRA TYTUSA CHAŁUBIŃSKIEGO W ZAKOPANEM	Utworzenie Muzeum Palace
Wyróżnienie	 MUZEUM KULTURY WILAMOWSKIEJ W WILAMOWICACH	Utworzenie Muzeum Kultury Wilamowskiej w Wilamowicach – budowa budynku Muzeum Kultury Wilamowskiej
Nagroda publiczności		
	 ZAMEK KRÓLEWSKI NA WAWELU – PAŃSTWOWE ZBIORY SZTUKI	Gabinet Porcelanowy

Konkurs Muzealna Książka Roku

W 2025 r. Narodowy Instytut Muzeów zorganizował IV edycję konkursu Muzealna Książka Roku, którego podstawowym założeniem jest przegląd wydawniczej działalności muzeów oraz nagrodzenie i wyróżnienie wydawnictw w opinii konkursowego jury na to zasługujących.

Zgodnie z zapisami regulaminowymi nagrody i wyróżnienia zostały przyznane w trzech kategoriach konkursowych: wydawnictwa naukowe, katalogi wystaw i wydawnictwa edukacyjne. Ponadto jury przyznało dodatkową nagrodę – za książkę najlepiej wydaną pod względem graficznym i edytorskim.

Do ubiegłorocznej edycji konkursu muzea zgłosiły 92 publikacje. Komisja konkursowa oceniła książki pod względem merytorycznym i dydaktycznym, harmonii estetycznej, łączącej elementy techniczne i projektowe, a także strategii dystrybucji, promocji i udostępniania.

Gala finałowa konkursu odbyła się w Pałacu Tyszkiewiczów-Potockich w Warszawie, a partnerem gali było Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego. Dziękujemy! Laureatów prezentujemy poniżej.

fot. Aleksander Szczypiek

fot. Aleksander Szczypiek

fot. Aleksander Szczypiek

Kategoria wydawnictw naukowych

Nagroda (ex aequo)	ZAMEK KRÓLEWSKI NA WAWELU – PAŃSTWOWE ZBIORY SZTUKI	Feliks Kopera (1871–1952)
	MUZEUM ZAMKOWE W MALBORKU	Jezuici w Malborku w XVII wieku
Wyróżnienia	MUZEUM „GÓRNOŚLĄSKI PARK ETNOGRAFICZNY W CHORZOWIE”	Spacerem przez czas
	MUZEUM NARODOWE W LUBLINIE	Fotograf z Polesia. Opowieść Józefa Szymańczyka
	MUZEUM SZTUKI I TECHNIKI JAPOŃSKIEJ MANGGHA	Sto nocnych zjaw
	MUZEUM MARII SKŁODOWSKIEJ–CURIE W WARSZAWIE I FUNDACJA ROZWOJU EDUKACJI DLA PRZEMYSŁU	Maria Skłodowska–Curie Albert Einstein. Listy 1911–1932

Kategoria katalogów wystaw

Nagroda (ex aequo)	MUZEUM PAPIERNICTWA W DUSZNIKACH–ZDROJU	Bilety skarbowe z czasów Insurekcji Kościuszkowskiej z kolekcji Muzeum Papiernictwa w Dusznikach–Zdroju
	MUZEUM HISTORII ŻYDÓW POLSKICH POLIN	1945. Nie koniec, nie początek

Wyróżnienia	Muzeum Fotografii w Krakowie i Wydawnictwo Czarne	Co robi zdjęcie?
	Muzeum Warszawy	Festiwal 1955
	Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku	Fauna. Zwierzęta na wojnie i ich ludzie
	Muzeum Narodowe w Warszawie	Kierunek Paryż. Polskie artystki z pracowni Bourdelle’a
Kategoria wydawnictw edukacyjnych		
Nagroda (ex aequo)	Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie	Po co nam sztuka?
	Muzeum Warszawy	Piosenki warszawskie. Antologia tekstów
Wyróżnienia	Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha	Mnie się podoba
	Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki	Rysunki wawelskie
Nagroda specjalna – za najlepszą edytorsko wydaną książkę		
Nagroda (ex aequo)	Muzeum Śląskie w Katowicach	Etnoalternatywa. Nowe spojrzenie na modę ludową
	Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie i Fundacja Rozwoju Edukacji dla Przemysłu	Maria Skłodowska-Curie Albert Einstein. Listy 1911–1932

fotografie: Aleksander Szczypiek

Działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa polskich muzeów i ich zbiorów

Zgodnie z zapisami statutu Narodowego Instytutu Muzeów do zakresu jego działania należy wspieranie procesu ewaluacji i doskonalenia systemu ochrony i zabezpieczenia zbiorów, w tym przygotowanie muzeów na wypadek zaistnienia sytuacji kryzysowej. Pracownicy Instytutu inicjują i prowadzą analizy oraz przygotowują raporty o stanie zabezpieczenia i ochrony zbiorów, na temat bezpieczeństwa muzeów, a także na temat przeciwdziałania przestępczości dotyczącej muzeów i zbiorów. NIM współpracuje z policją, prokuraturą, organami wymiaru sprawiedliwości, Państwową Strażą Pożarną, Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, Krajową Administracją Skarbową i z innymi instytucjami na rzecz właściwego zabezpieczenia muzeów i ochrony zbiorów. Z upoważnienia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Instytut administruje wykazem muzeów i zabytków budowlanych, w których wymagane jest stosowanie systemu sygnalizacji pożarowej.

W 2025 r. pracownicy NIM przygotowali 119 opinii dotyczących projektów zabezpieczeń w muzeach i zabytkach, przeprowadzili 27 lustracji muzeów zabytków budowlanych w związku z kwestiami bezpieczeństwa oraz skoordynowali 61 transportów zbiorów muzealnych.

Ponadto, na podstawie otrzymanych od muzeów sprawozdań, opracowaliśmy raport o stanie zabezpieczenia muzeów i innych jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2024 r.

W ubiegłym roku zorganizowaliśmy warsztat dla szefów wewnętrznych służb ochrony z polskich muzeów. Tematem przewodnim warsztatu były działania związane z bezpieczeństwem w kontekście zagrożeń wywiadowczo-terrorystycznych i hybrydowych w infosferze cybernetycznej, a także zagrożenia terrorystyczne.

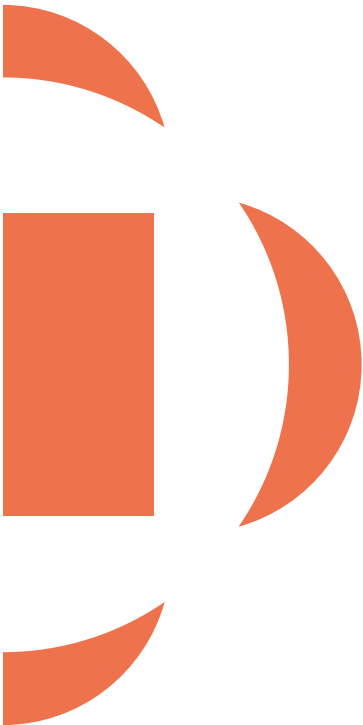
Przeprowadziliśmy również dwa lokalne spotkania muzealników poświęcone zagadnieniom związanym z zarządzaniem bezpieczeństwem muzeów.

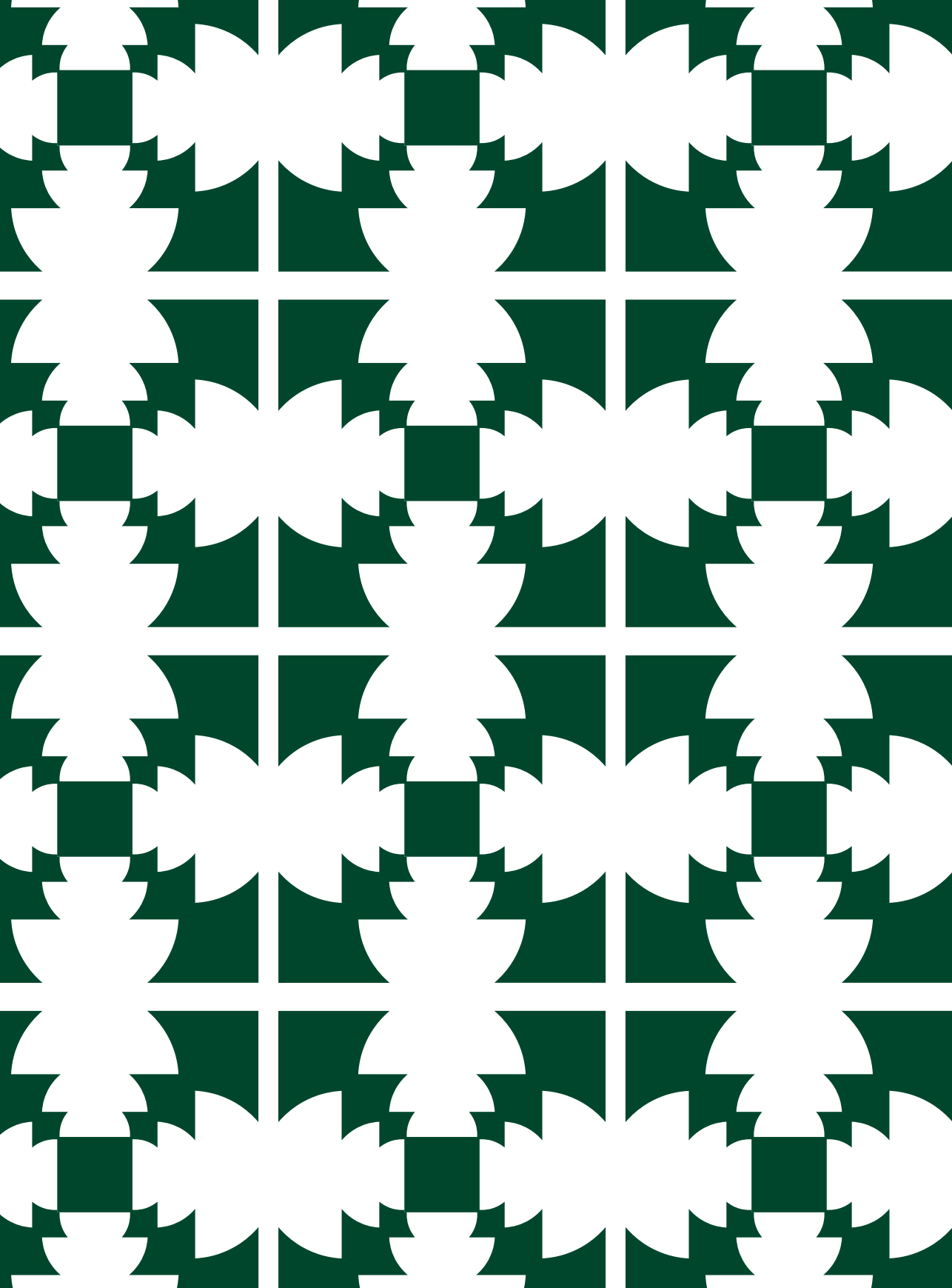
Pracownicy NIM nie tylko organizowali tematyczne szkolenia i konferencje, lecz także sami uczestniczyli w licznych seminariach branżowych, krajowych i zagranicznych.

Bezpieczeństwo muzeów

W 2025 r. zespół Narodowego Instytutu Muzeów zorganizował we współpracy z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego – Wydziałem ds. szkoleniowych oraz prewencji zagrożeń dla bezpieczeństwa CAT ABW trzy szkolenia związane z bezpieczeństwem w infosferze cybernetycznej. Szkolenia, poprowadzone przez funkcjonariuszy ABW, były przeznaczone dla różnych grup odbiorców: kadry zarządzającej muzeami, szefów ochrony muzeów oraz pracowników muzeów. Tematy szkoleń obejmowały zagadnienia cyberbezpieczeństwa, zagrożenia hybrydowe w infosferze cybernetycznej, sztuczną inteligencję, sposoby przeciwdziałania zagrożeniom cybernetycznym, zaś spotkanie szefów ochrony było rozszerzone o tematy związane z terroryzmem. Celem ubiegłorocznych szkoleń było budowanie odporności i świadomości w zakresie zagrożeń cybernetycznych wśród pracowników muzeów oraz instytucji kultury.

Prezentacja „Zaleceń dla muzeów w zakresie przygotowania do sytuacji kryzysowej i wojny”, wydanych przez NIM również w języku angielskim, spotkała się z dużym odzewem w środowisku międzynarodowym. Dokument, prezentowany na stronie internetowej Instytutu oraz rozpowszechniony wśród członków komitetu ds. bezpieczeństwa ICMS-ICOM w 2024 r., jest dostosowany do wyzwań współczesności. Pozwala przygotować się koncepcyjnie, organizacyjnie i proceduralnie do potencjalnej sytuacji kryzysowej, jak i nowego zagrożenia, jakim może być konflikt zbrojny. W 2025 r. prezentacja zaleceń na forum międzynarodowym miała miejsce podczas spotkania Safe cultural heritage – European war and crisis challenges w Krakowie oraz na Generalnej Konferencji Międzynarodowej Rady Muzeów – International Council of Museums – ICOM w Dubaju. Instytut przekazał ponadto ramy prawne działania muzeów w sytuacji kryzysowej wraz zaleceniami Memory Institution Policy Group Ministry of Culture of the Republic of Lithuania.

PANOPTIKUM: centrum kompetencji dla muzeów

PANOPTIKUM to wyjątkowa instytucja o hybrydowym profilu muzealno-kompetencyjno-społecznym łącząca centrum kompetencji dla muzeów oraz współdzielony magazyn zbiorów muzealnych. W 2025 r. dokonaliśmy oficjalnego odbioru budynku wraz z przyległym terenem od głównego wykonawcy. Ten wyjątkowy obiekt jest przyjazny środowisku, co potwierdza otrzymanie certyfikatu BREEAM najwyższego stopnia (*outstanding*). W PANOPTIKUM wdrożono maksymalne obniżenie energochłonności, wykorzystanie wody deszczowej, zastosowanie pomp ciepła oraz umieszczenie paneli fotowoltaicznych na powierzchni dachu.

W 2025 r. skupiliśmy się na intensywnej działalności organizacyjnej: przygotowaniu i prowadzeniu ogłoszonych postępowań przetargowych oraz na rekrutacji pracowników. Prace wykończeniowe koncentrowały się na segmencie magazynowym, gdzie montowano regały w 10 halach o łącznej powierzchni 15 tysięcy metrów kwadratowych. Hale zaprojektowano dla przyjęcia zróżnicowanych zabytków techniki, obiektów etnograficznych, archeologicznych, obrazów, grafik, rysunków, ceramiki i wyposażenia wnętrz.

W tzw. części B budynku PANOPTIKUM znajdą się pracownie konserwatorskie, największe i najbardziej zróżnicowane tego typu przestrzenie w Polsce, a także pracownie do digitalizacji, obrazowania cyfrowego i fotografii zabytków – wyposażenie tej powierzchni planowane jest w 2026 r. Część B będzie dostępna dla mieszkańców i zwiedzających, oferując m.in. przestrzeń do wystaw czasowych i targów, konferencji oraz dużą salę wielofunkcyjną na 150 osób przeznaczoną dla wydarzeń o charakterze kulturalnym. W 2026 r. zostanie udostępniona też dla mieszkańców i gości przestrzeń zewnętrzna PANOPTIKUM, gdzie znajduje się obszar parkowy o powierzchni 4 hektarów, z ekologicznymi rozwiązaniami obszarów zielonych i z placem zabaw.

Współpraca w 2025 r.

W 2025 r. Narodowy Instytut Muzeów współpracował z wieloma muzeami i instytucjami. Poniższa lista nie wyczerpuje naszych partnerów. Wszystkim serdecznie dziękujemy za dzielenie się wiedzą i doświadczeniem, poświęcony czas i nieustające wsparcie.

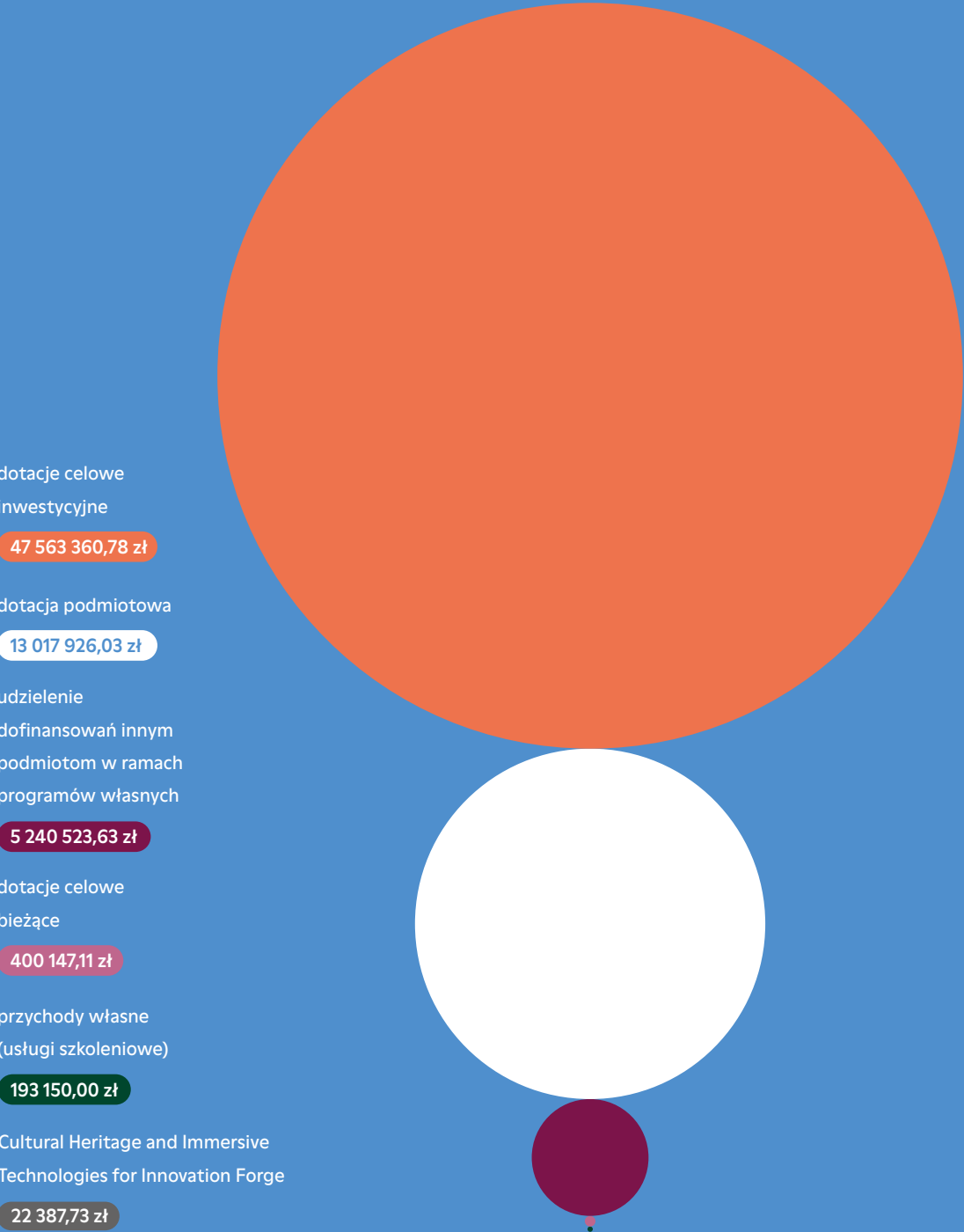
- Biblioteka Diecezjalna im. Bpa Jana Bernarda Szłagi w Pelplinie
- Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu
- Biblioteka Publiczna im. Jana Łaskiego Młodszego w Łasku
- Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi
- Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi
- Centrum Kultury w Polkowicach
- Centrum Nauki, Kultury i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu
- Diecezja Tarnowska Kościoła Rzymskokatolickiego Kuria Diecezjalna w Tarnowie
- Diecezjalny Ośrodek Kultury Prawosławnej „Elpis” w Gorlicach
- EGMUS (The European Group on Museum Statistics)
- EMA (The European Museum Academy)
- Fundacja Historia i Kultura
- Generalny Konserwator Zabytków
- Główny Urząd Statystyczny
- Gminna Biblioteka Publiczna w Lesznowoli
- Gminne Centrum Kultury w Gródku
- Gminny Ośrodek Kultury im. gen. bryg. A. Galicy w Białym Dunajcu
- Gminny Ośrodek Kultury w Lesznowoli
- International Committee for Museum Security ICMS-ICOM
- Kapituła Metropolitalna w Krakowie
- Klasztor O.O. Karmelitów na Piasku w Krakowie
- Klasztor Sióstr Karmelitanek Bosych w Krakowie
- Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
- Komenda Główna Policji
- Miejski Ośrodek Kultury w Międzyrzeczu Podlaskim

- Międzynarodowy Komitet ds. Bezpieczeństwa Muzeów ICMS ICOM
- Międzynarodowy Ośrodek Szkolenia i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu we Wrocławiu
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Muzeum – Dwory Karwacjanów i Gładyszów w Gorlicach
- Muzeum – Zamek Tarnowskich w Tarnobrzegu
- Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”
- Muzeum Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku
- Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi
- Muzeum Archeologiczne w Gdańsku
- Muzeum Archeologiczne w Krakowie
- Muzeum Archeologiczne w Poznaniu
- Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie
- Muzeum Architektury we Wrocławiu
- Muzeum Azji i Pacyfiku im. Andrzeja Wawrzyniaka w Warszawie
- Muzeum Częstochowskie
- Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu
- Muzeum Etnograficzne w Toruniu
- Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze – Ochli
- Muzeum Gdańska
- Muzeum Górnośląskie w Bytomiu
- Muzeum Historii Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie
- Muzeum Historii Kielc
- Muzeum Historyczne Miasta Krakowa
- Muzeum Historyczne Skierniewic im. Jana Olszewskiego
- Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej
- Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu
- Muzeum im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Kętrzynie
- Muzeum im. Zofii i Wacława Nałkowskich w Wołominie
- Muzeum Inżynierii i Techniki w Krakowie
- Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku
- Muzeum Kinematografii w Łodzi
- Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej
- Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie
- Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych w Szydłowcu
- Muzeum Miasta Gdyni
- Muzeum Miasta Zgierza
- Muzeum Miedzi w Legnicy
- Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze
- Muzeum Miejskie Dzieżoniowa
- Muzeum Miejskie w Nowej Soli
- Muzeum Miejskie w Tychach
- Muzeum Miejskie w Żorach

- Muzeum Miejskie Wrocławia
- Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie
- Muzeum Narodowe w Kielcach
- Muzeum Narodowe w Poznaniu
- Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemyśle
- Muzeum Niepodległości w Warszawie
- Muzeum Okręgowe w Toruniu
- Muzeum Okręgowe im. Stanisława Staszica w Pile
- Muzeum Okręgowe w Lesznie
- Muzeum Okręgowe w Suwałkach
- Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej w Kaliszu
- Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju
- Muzeum Piaseczna
- Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie
- Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu
- Muzeum Podlaskie w Białymstoku
- Muzeum Powiatowe w Nysie
- Muzeum Północno-Mazowieckie w Łomży
- Muzeum Przyrodnicze w Jeleniej Górze
- Muzeum Regionalne im. dr. Janusza Petera w Tomaszowie Lubelskim
- Muzeum Regionalne w Jaśle im. dr. Stanisława Kadyiego
- Muzeum Regionalne w Pułtusk
- Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu
- Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu
- Muzeum Tatrzańskie im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem
- Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego
- Muzeum w Gliwicach
- Muzeum w Jarosławiu Kamienica Orsettich
- Muzeum w Łęczycy
- Muzeum Warszawy
- Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie
- Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu
- Muzeum Współczesne Wrocław
- Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach
- Muzeum Zamoyskich w Kozłowie
- Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze
- Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy w Pucku
- Muzeum Ziemi Wałeckiej w Wałczu
- Muzeum Ziemi Wschowskiej we Wschowie
- Narodowe Centrum Kultury
- Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku
- Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki
- Network of European Museum Organisations (NEMO)

- Opactwo Ojców Cystersów w Krakowie-Mogile
- Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie
- Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika i Św. Wacława w Krakowie
- Stacja Muzeum
- Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Biedzychowice” w Biedzychowicach
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne SOLEC ZDRÓJ
- Uniwersytet SWPS
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
- Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. E. Smołki w Opolu
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie
- Zakon Braci Mniejszych OO. Bernardynów Prowincja Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Krakowie
- Zamek Książąt Pomorskich – Muzeum w Darłowie
- Związek Powiatów Polskich

Dotacje

Dotacje celowe inwestycyjne:

- budowa Centralnego Magazynu Muzealnego w Warszawie:
- realizacja projektu PANOPTIKUM – centrum kompetencji dla muzeów – wspomaganie muzeów w procesie innowacji i na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego w ramach działania FENX.07.01 Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej priorytet FENX.07 Kultura Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (umowa nr FENX.07.01-IP.04-0008/24):

42 112 368,68 zł

wydatki inwestycyjne 4 099 659,83 zł

wydatki bieżące 1 351 332,27 zł

Dotacje celowe bieżące:

- dofinansowanie działalności Centrum Kompetencji ds. digitalizacji zasobów muzealnych:
- koszty obsługi programu rządowego pn. Wspieranie działań muzealnych:
- koszty obsługi programu pn. Rozbudowa zbiorów muzealnych realizowanego jako program własny:
- koszty obsługi programu pn. Izby Pamięci realizowanego jako program własny:
- organizacja i prowadzenie biura oraz obsługa prac Komitetu Programowego II Kongresu Muzealników Polskich:

Udzielenie dofinansowań innym podmiotom w ramach programów własnych:

- udzielenie dofinansowań w ramach programu Rozbudowa zbiorów muzealnych – program własny NIM:
- udzielenie dofinansowań w ramach programu Izby Pamięci – program własny NIM:

Przychody własne (usługi szkoleniowe):

- 193 150,00 zł

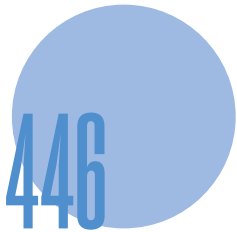
Realizacja projektu Cultural Heritage and Immersive Technologies for Innovation Forge:

- 22 387,73 zł

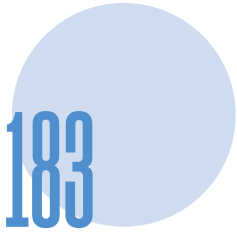
NIM w liczbach 2025

417

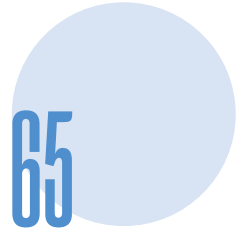
wszystkich przeszkolonych
muzealników

muzeów wzięło udział
w badaniu „Zarządzanie
zbiorami”

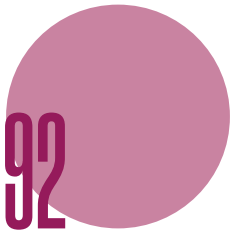
dofinansowanych
projektów w ramach
3 programów

pracowników

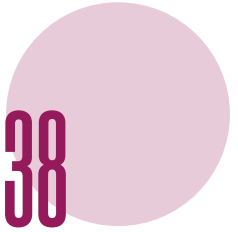
skoordynowanych
transportów zbiorów
muzealnych

zgłoszone publikacje
do konkursu Muzealna
Książka Roku 2025

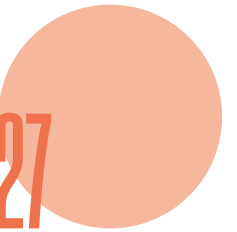
opinii dotyczących
projektów zabezpieczeń
w muzeach i zabytkach

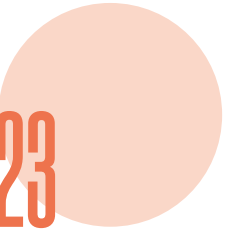
artykułów
opublikowanych
w „Muzealnictwie”

dni szkoleniowych
łącznie

lustracji zabytków
i muzeów pod kątem
bezpieczeństwa

rozpatrzone wnioski
o tzw. immunitet
muzealny

przeprowadzonych
szkoleń

opublikowanych
odcinków podcastu NIM
„Muzealnicy mówią”

Struktura organizacyjna NIM

Dział Komunikacji i Współpracy Muzealnej

kierownik

Jacek Górka

(+48) 22 25 69 634

jgorka@nim.gov.pl

Dział Ochrony Zbiorów Publicznych

kierownik

Krzysztof Osiewicz

(+48) 22 25 69 615

kosiewicz@nim.gov.pl

Dział Rozwoju Kadr Muzealnych

kierownik

Monika Jędralska

(+48) 22 25 69 627

mjedralska@nim.gov.pl

Dział Zarządzania Zbiorami Muzealnymi

kierownik

Alicja de Rosset (zatrudnienie do sierpnia 2025 r.)

(+48) 22 25 69 625

aderosset@nim.gov.pl

Jarosław Czuba

(+48) 22 25 69 625

jczuba@nim.gov.pl

Dział Programów Wsparcia Finansowego

kierownik

Monika Czartoryjska

(+48) 22 25 69 629

mczartoryjska@nim.gov.pl

Dział Informatyki

kierownik

Arkadiusz Świątek

(+48) 22 25 69 648

aswiatek@nim.gov.pl

**Narodowy
Instytut Muzeów**

ul. Topiel 12
00-342 Warszawa

(+48) 22 25 69 603
biuro@nim.gov.pl

www.nim.gov.pl

